

Pakistan'da Yaşanan Sel Afeti Sonrasında Türkiye'nin AFAD Başkanlığı Koordinasyonunda Yürütmüş Olduğu İnsani Yardım Çalışmaları ve Pakistan'da Görevli Olduğumuz Sürede Yerinde Yapılan Gözlem ve İncelemeler

Dr. Önder BOZKURT

AFAD Rehberlik ve Denetim Başkanı V.

Pakistan, 2022 yılı Haziran ve Temmuz aylarında muson yağmurlarının hem süre hem de miktar açısından yoğun yağışlarına maruz kalarak tarihinin en ağır sel afeti ile karşı karşıya kalmıştır.

1947 yılında o dönem İngiliz sömürgesi altında olan Hindistan'dan ayrılarak bağımsızlığına kavuşan Pakistan İslam Cumhuriyeti, Güney Asya'da yer alan Müslüman bir ülke olup 220 milyondan fazla nüfusuyla dünyanın en kalabalık beşinci ülkesi ve dünyanın ikinci en büyük Müslüman nüfusuna sahip ülkesi konumundadır.

Pakistanlılar (1920'li yıllarda o dönemde İngiliz sömürsü altında Pakistan ve Bangladeş devletini oluşturan Hint Müslümanları olarak) Türk kurtuluş savaşında nakdi yardımda bulunmuş ve Anadolu'ya yapılan işgalleri kınayarak her zaman Türklerin maddi ve manevi destekçisi olmuşlardır.¹ Pakistan, Mesafe olarak bize göre uzak bir coğrafyada varlığını sürdürmüş olsa da aslında Türkiye'ye ve Türk insanına çok yakın olan dost ve kardeş bir ülkedir.

Pakistan, 2022 yılı Haziran ve Temmuz aylarında muson yağmurlarının hem süre

hem de miktar açısından yoğun yağışlarına maruz kalarak tarihinin en ağır sel afeti ile karşı karşıya kalmıştır. Pakistan'ın AFAD Birimi olarak nitelendirebileceğimiz National Disaster Management Authority, kısaca NDMA, bu sel afetinin bilançosunu açıklarken; 1.700'den fazla ölü, 12.000'den fazla yaralı olduğunu açıklamış, bunun yanı sıra 1 milyondan fazla hayvanın telef olduğunu, tarım alanlarının sular altında kaldığını, yaklaşık 2 milyon evde kısmi veya ağır şekilde hasarın bulunduğunu belirtmiştir. Yol ve köprüler başta olmak üzere ulaşım güzergâhlarında ve diğer alt yapılarda selin neden olduğu zararların çok ciddi boyutlara ulaştığı ifade edilmiştir. Pakistanlı yetkililerce sel afeti nedeniyle yaklaşık 35 milyar dolarlık maddi zararın meydana geldiği açıklanmıştır. NDMA, selin yol açtığı bu ağır hasarların özellikle **Sind** ve **Belucistan** eyaletlerinde çok yoğun olarak yaşandığını ortaya koymuştur (<http://cms.ndma.gov.pk/tenders>).

Bu genel bilgilerden de anlaşılacağı üzere, Pakistan sel afetinin etkilerini belli bir süre daha yakından hissetmekle kalmayacak ve başta barınma ihtiyacı olmak üzere sağlıklı gıda ve sağlıklı içme suyuna erişim, salgın hastalıklar ile mücadele, eğitim alt yapılarının onarımı ve tarımın yeniden üretebilir hale gelmesi şeklinde birçok maddi unsur ve maddi olmayan sosyal ve psikolojik etmenlerle baş etmek zorunda kalacak gibi gözüküyor.

¹ Ayrıntılı bilgi için bakınız: - İsmail Akbaş, Geçmişten Geleceğe Türkiye Pakistan İlişkileri, 1. Baskı, Zeus Kitabevi Yayınları, İzmir, 2013, Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi Journal Of Modern Turkish History Studies, -Alptekin Müderrisoğlu, Kurtuluş Savaşının Mali Kaynakları, - Fida Hussain, Hindistan Matbu'atında Türk Kurtuluş Savaşı ve İnkılâbı, 2012 Doktora Tezi, - Şule Sevinç Kışıl, Mübadele Sürecinde Hint Müslümanlarının Türkiye'ye Yaptıkları Yardımların Soruna Dönüşmesi (1923-1925), Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi Journal Of Modern Turkish History Studies, 2020.

Türkiye olarak çok yakın ilişkilerimizin bulunduğu Pakistan'a yaşadığı bu ağır sel afetinin yaralarını sarmak amacıyla uluslararası insani yardım çalışmalarında ciddi tecrübeleri bulunan AFAD Başkanlığı koordinasyonunda önemli miktarlarda insani yardım faaliyetlerinde bulunulmuştur. Üstelik bu yardım faaliyetlerinin önümüzdeki günlerde de devam edeceği bilgisi devlet büyüklerimizce kamuoyuna açıklanmış ve aynı zamanda Pakistanlı yetkililere ihtiyaç duydukları yardım malzemelerinin bildirilmesi talebinde bulunulmuştur.

02 Eylül 2022 tarihinde İçişleri Bakanımız Sayın Süleyman SOYLU, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız Sayın Murat KURUM, AFAD Başkanımız Sayın Yunus SEZER, Pakistan sel bölgesinde afetzedelerin yaşam koşullarını yerinde incelemişlerdir. Türkiye'ye döndüklerinde ise Pakistan'a kapsamlı bir

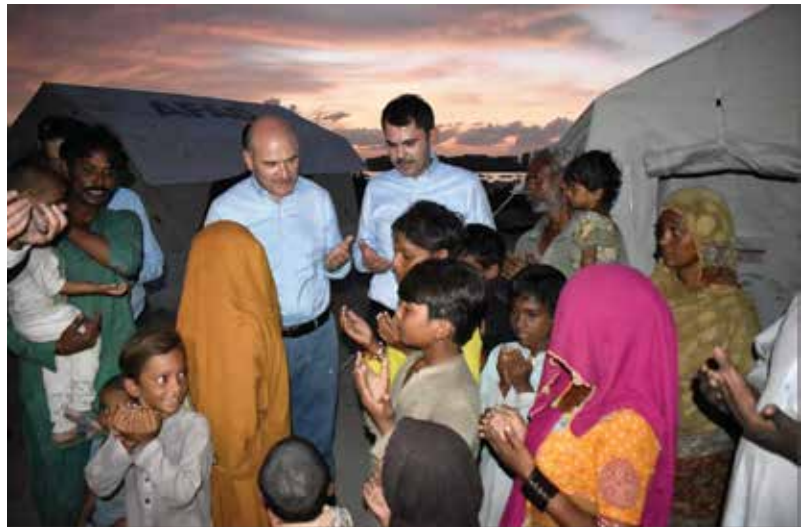
yardım çalışması başlatılması konusunda ilgili tüm birimleri harekete geçirmişlerdir.

Türkiye, kardeş ülke Pakistan'a insani yardım faaliyetlerinin koordinasyonunda AFAD Başkanlığını görevlendirmiş, yardımların ülke genelinde tüm halka duyurulması için Pakistan

yardım kampanyası başlatmış, 81 ilde Valilikler, Belediyeler ve Sivil Toplum Kuruluşlarının katıldığı bir çalışmayı kısa sürede hayata geçirmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımız ilk etapta Pakistan'a 50 bin çadır, 500 bin gıda kolisinin hem askeri kargo uçaklarıyla hem de düzenlenecek iyilik treni seferleri ile bölgeye ulaştırılması talimatını vermiştir.

Bu amaçla AFAD koordinasyonunda sivil toplum kuruluşlarının desteği ile Pakistan'a her biri birbirini tamamlayacak şekilde yardım köprülerinin kurulması sağlanmış ve ilgili Bakanlıklar ve kamu kurumları ile işbirliği içinde yoğun bir çalışma hayata geçirilmiştir. Yardımların Pakistan'daki sel bölgelerine gönderilmesi amacıyla; Milli Savunma Bakanlığı işbirliği ile **Hava Köprüsü**, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı işbirliği ile **İyilik Treni Seferleri**, AFAD Başkanlığınca bölgeye görevlendirilen personel aracılığıyla **yerelden temin sistemi** oluşturulmuştur. Şimdi de **deniz yolu** ile yeni bir yardım köprüsü kurulması için Pakistan **iyilik gemisi seferi** hazırlık çalışmalarına başlanmıştır.

Yardım faaliyetleri kapsamında oluşturulan ilk köprünün, Türk insanın kalbinden Pakistanlı kardeşlerinin kalbine kurulan gönül köprüsü ol-

duğunu söylemek gerekmektedir. Yukarıda da değinildiği üzere özellikle Türk kurtuluş savaşında Pakistanlıların gösterdiği destek, yapmış oldukları dualar, göndermiş oldukları maddi yardımlar Türklerin hafızasında yer etmiş ve o günlerden bu yana her zaman iki ülke ilişkileri oldukça samimi bir havada gelişmiştir. İşte bu nedenle kurulan ilk köprünün gönül köprüsü olduğunu vurgulamak yerinde bir değerlendirme olacaktır.

İnsani yardımların ulaştırılması noktasında ikinci kurulan köprü demiryolları üzerinden Pakistan iyilik treni seferleri ile hayata geçirilmiştir. 30 Ağustos 2022'de başlayan iyilik treni seferleri kapsamında Pakistan'a toplam 13 iyilik treni sevk edilmiştir. 13 trende toplam 334 vagon ile 7.222 ton insani yardım malzemesi Pakistan'a gönderilmiştir. Bu malzemeler arasında; çadırlar, gıda kolileri, giyim malzemeleri, temizlik ürünleri, battaniye, mutfak setleri ve tıbbi ekipmanlar bulunmaktadır. Yardım trenlerinin yüklerini alması ve yola çıkması her ne kadar önemli bir koordinasyon gerektirse de asıl önemli olan iş, bu yardımların Pakistan'da sel bölgesine ulaştırılması konusu olmuştur. Bu amaçla bölgede görevli olarak bulunduğumuz yaklaşık

bir aylık sürede mesaimizin belli bir bölümünde yardım trenlerinin Pakistan'a ulaştırılması konusu yer almıştır.

Ülkemizden Pakistan'a sevk edilen yardım trenleri belirlenen 4 noktadan (Kocaeli, Ankara, Mersin, Van) hareket ederek öncelikle İran üzerinden Pakistan'a en yakın nokta olan İran'daki Zahidan Gümrük kapısına ulaştırılmaktadır. Buradan Pakistan vagonlarına aktarılan yardım

malzemeleri Pakistan Taftan'daki sınır noktasından geçerek Belucistan eyaletinin başkenti Quetta'daki lojistik depoya aktarılmakta ve ardından kamyonlarla afetten etkilenen bölgelere NDMA (Pakistan Ulusal Afet Yönetim Kurumu) koordinasyonunda gönderilmektedir.

Dikkat edileceği üzere, Türk tren ve vagonları Pakistan'a doğrudan giriş yapmamakta, İran'daki Pakis-

tan'a en yakın nokta olan Zahidan gümrüğünde yardım malzemeleri gelen Pakistan vagonlarına transfer edilmektedir. Yerinde öğrenmiş olduğumuz üzere, tren ve ray genişliklerinin (demiryolu makas genişliklerinin) Pakistan'da farklı olması, trenlerin doğrudan Pakistan'a varmadan önce İran Zahidan gümrüğünde Pakistan vagonlarına aktarma yapılmasına neden olmuştur. Bu nedenle yardımların Pakistan'a hızlı bir şekilde ulaştırılması amacıyla gerek Pakistan demiryolları makamları ile gerekse yeri geldiğinde Pakistan NLC diye bilinen ulusal taşımacılık

şirketi yetkilileri ile koordinasyon toplantıları yapılmıştır. NDMA yetkilileri ile Pakistan'ın Belucistan eyaletinin başkenti olan ve yardım malzemelerinin depolandığı Quetta'ya inceleme ziyaretleri yapılmış ve NDMA'in de yoğun çalışmaları sonrasında, gelen yardım trenlerinin taşıdığı vagonlar hızlı bir şekilde boşaltılmış ve insani yardım malzemeleri ihtiyaç sahibi Pakistanlı kardeşlerimize ulaştırılmıştır.

Pakistan'a gönderilen yardım trenleri yanında hava köprüsü diye tarif ettiğimiz uçak seferleri de özellikle taşıdığı tıbbi malzeme ve diğer ekipmanlar

ile önemli bir destek unsuru olmuştur. Pakistan'a sel afeti sonrasında 28 Ağustos 2022 tarihinde ilk ulaşan insani yardım uçağının Türkiye'den gönderildiği Pakistan Sind eyaletinin başkenti Karaçi'deki PDMA (Pakistan'ın Yerel AFAD Birimi) yetkililerince bizzat dile getirilmiştir. Türkiye'den sevk edilen 15 uçakta toplam 226,5 tondan fazla insani yardım (çoğunluğu tıbbi ürün) malzemesi Pakistan'a teslim edilmiştir.

Kurulan yardım köprülerinin yanı sıra Pakistan'daki çalışmaları yerinde koordine etmek ve yerelden insani yardım malzemelerini temin etme sürecini sağlamak amacıyla Ağustos ayından yazının kaleme alındığı bu tarihe kadar AFAD Başkanlığı personeli ve STK temsilcileri bölgede görev almıştır. Bu çerçevede, şuana kadar toplam 77 personel (19 AFAD personeli, 3 Sağlık ekibi ve 53 STK temsilcisi, 2 Akademisyen) Pakistan'da görev yapmıştır. 24 Ekim 2022 tarihi itibarıyla Hava Köprüsü, Yerelden AFAD ve Türk STK'ları aracılığıyla sadece yerelden temin edilen 52.365 gıda paketinin

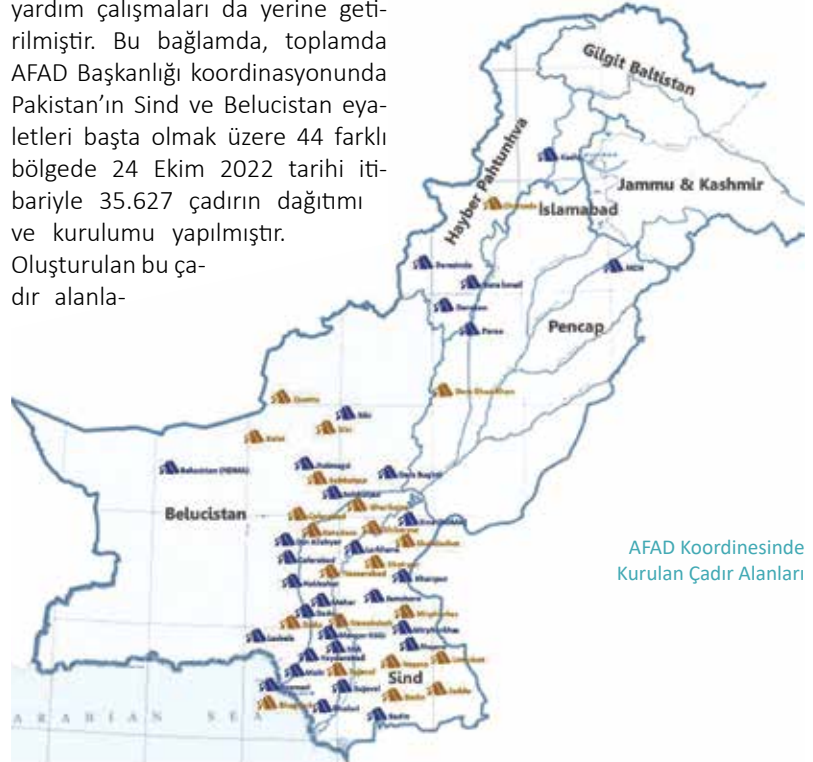

afetzedelere dağıtımı gerçekleştirilmiş olup belirlenen afet bölgelerinde dağıtımlar sürdürülmektedir.

Hem yardım köprüleriyle Türkiye'den gönderilen hem de Pakistan'da yerelden temin edilen çadırlar hızlı bir şekilde kurulmuş ve bu çadır alanlarında temiz su üniteleri, sıcak yemek hizmeti, sağlık taramaları, güvenliğin ve gece aydınlatmasının sağlanması gibi tamamlayıcı yardım çalışmaları da yerine getirilmiştir. Bu bağlamda, toplamda AFAD Başkanlığı koordinasyonunda Pakistan'ın Sind ve Belucistan eyaletleri başta olmak üzere 44 farklı bölgede 24 Ekim 2022 tarihi itibarıyla 35.627 çadırın dağıtımı ve kurulumu yapılmıştır. Oluşturulan bu çadır alanla-

rında yaklaşık 251 bin Pakistanlı afetzede yaşamını sürdürmektedir.

Kurulan çadırkentlerin temiz su ihtiyacını karşılamak amacıyla hem AFAD Başkanlığınca hem de Türk STK'larınca 600 Su Bidonu, 5050 Su Filtre Tankı, 75 Su Tankeri, 115 Su Filtre cihazı, 434 Branda, 6650 Cıbinlik ve 10.000 battaniye dağıtımı yapılmıştır.

AFAD Koordinesinde Kurulan Çadır Alanları

Pakistan'a sel afeti sonrasında Türkiye'nin yapmış olduğu yardımlar bizzat Pakistanlıların verdiği resmi bilgilere göre en fazla yardımın geldiği ülke olarak gösterilmektedir.

Pakistan halkının yaşanan salgın hastalıklarla mücadele edebilmeleri için içerisinde tetanos, dengi, sıtma ve benzeri hastalıklara karşı aşı ve ilaçların bulunduğu **2.826.468 Birim Tıbbi Malzeme** hava köprüsü ile Pakistan'a gönderilmiştir. Ayrıca Türk STK'larınınca, bölgede **2 Mobil Sağlık Ünitesi** ve Kampı kurulmuştur. Ayrıca yaşanabilecek **hayvan hastalıklarına** karşı Türkiye'den temini planlanan hayvan aşuları, antibiyotikler ve diğer tıbbi ürünlerin bölgeye gönderilmesi için ilgili Bakanlık ve kurumlar bazında çalışmalar devam etmektedir.

Bu bilgiler ışığında insani yardımları taşıyan **15 uçak, 13 İyilik Treni Seferi ve Yerelden Temin** olmak üzere bölgeye toplam;

35.627 adet aile tipi çadır, (544'ü uçak, 5.160'i tren ve 29.923'ü yerelden temin), **468.212 adet gıda kolisi** (846 ton un) ve temizlik malzemesi (7.000'i uçak, 408.847'si tren, 52.365'i yerelden temin), **2.826.468 birim tıbbi malzeme** (2.798.225'i uçak, 28.243'ü tren), **53.466 adet battaniye, yatak, yastık vb.** (1.120'si uçak, 42.356'sı tren), **6.555 birim mutfak seti** (5.050'i tren, 1.008'i uçak, 497 yerelden temin), **34.219 birim giyim malzemesi ve halı (tren)**, **2 mobil sağlık ünitesi ve kampı (yerel)**, **50 adet motorlu bot** (uçak) Pakistanlı afetzedelere ulaştırılmıştır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye'den Pakistan'a gönderilen insani yardımlar selin yaralarını sarmada önemli bir açığı gidermekle kalmamış kardeş ülke Pakistanlıların hayır duaları ile karşılık bulmuştur. Tabii ki, afet sonrasındaki iyileştirme çalışmaları uzun bir dönemi kapsamaktadır. Bu açıdan Pakistan'da, başta kalıcı barınma alanlarına duyulan gereksinim ilk sıralarda gelmektedir. Yaşadıkları evleri yıkılan ya da zarar gören afetzedelerin barınabilecekleri uygun alanların bir an önce yapımına başlanmalıdır. Bunun yanı sıra özellikle tarım alanında geçimini sürdüren nüfusun ellerindeki mahsulün sel nedeniyle zayı olması (şeker pancarı, pamuk ve pirinç) nedeni ile hem afetzedelerin kendileri için **gıda** hem de hayvanları için **yem** ihtiyaçlarının giderilmesi gerekmektedir. Ayrıca **canlı hayvan hastalıklarının** önlenmesi noktasında da tıbbi malzeme ihtiyaçları bulunmaktadır. Altyapıda oluşan hasar nedeniyle sağlıklı içme suyuna erişimde zorluk çekilmektedir. Bizlerin de bizatihi şahit olduğu üzere, sel öncesinde alt yapıdan kaynaklı sıkıntılar sebebiyle

temiz su kaynaklarına ulaşmada zorluklar yaşanmaktadır. Bu kapsamda yaygın salgın hastalıkların (**Kolera, sıtma, cilt hastalıkları gibi**) görülme riski fazladır. Sel afetinin yoğun olarak yaşandığı bölgelerde bulunan okulların fiziki olarak uğramış oldukları hasar nedeniyle **çocuk ve gençlerin eğitimlerinde aksamalar** görülmektedir. Bu açıdan sel bölgelerinde uygun bir eğitim ortamının temin edilmesi için çalışma yapılması gerekmektedir.

Pakistan'a sel afeti sonrasında Türkiye'nin yapmış olduğu yardımlar bizzat Pakistanlıların verdiği resmi bilgilere göre en fazla yardımın geldiği ülke olarak gösterilmektedir. Türkiye, kardeş Pakistan'a sadece insani yardımları göndermekle kalmamış ve AFAD Başkanlığı başta olmak üzere farklı kurum ve kuruluşlardan ayrıca STK temsilcilerinden oluşan ekipleri bölgede görevlendirmiştir. Türkiye, dost ve kardeş ülke olan Pakistan'a yardım göndermeye devam etmektedir. Bu noktada Türk milletinin kalbinde çok ayrı bir yeri olan Pakistanlı kardeşlerimizin gereksinim duydukları her türlü yardımın en seri şekilde bölgeye ulaş-

tırılması için Türk halkının yardımları Valilikler, Belediyeler ve STK'lar eliyle toplanmaya ve sel bölgesine ulaştırılmaya çalışılmaktadır. Yukarıda açıklandığı üzere, Pakistan'a gönderilen yardımlara ilave olarak bu kez de yeni bir yardım köprüsü deniz yoluyla kurulmakta ve Mersin limanımızdan hareket edecek şekilde "Pakistan iyilik Gemisi" seferi için hazırlıklara başlanmış durumdadır.

Yeri gelmiş iken, Pakistan'da görev yaptığımız yaklaşık bir aylık sürede

yerinde yapmış olduğumuz gözlem ve incelemelerden de söz etmek istiyorum. Bir defa şu hususun altı çizilmelidir ki; hangi ülkede meydana gelirse gelsin afet yönetim süreci etkin ve yoğun bir koordine görevi gerektirmektedir. Bu açıdan Türkiye'de her türlü afet ve acil durumda ve de yurt dışında yürütülen insani yardımların koordinesinde AFAD gibi önemli kurumların bulunması çok kıymetli bir değer taşımaktadır. Şöyle ki; AFAD'ın edindiği tecrübeleri işbirliği yaptığı kişi, kuruluş ve

ülkelerle paylaşması çok yerinde bir uygulama olmanın ötesinde afetlerin doğrudan insana temas etmesi nedeniyle manevi sorumluluk da taşıyan bir konudur. Bu bağlamda AFAD'ın Pakistan'a afet yönetim sürecinde personel görevlendirmesi sadece insani yardımların ulaştırılması veya çadır kentlerin kurulmasıyla sınırlı kalmayarak afetlerin koordinesinde izlenen süreçlerin Pakistan NDMA birimiyle paylaşılması açısından da değerlidir. Türkiye'nin afet yönetim sürecinde geçtiği aşamalar hakkında hem mevzuatta yapılan değişikliklerden hem de geçmiş afetlerin yönetilme süreçlerinden edinilen tecrübeler konusunda Pakistanlı meslektaşlarımıza bilgilendirmelerde bulduk. Kendilerinden aldığımız geri dönüşlere göre Türkiye'ye AFAD Başkanlığına uzmanlık eğitimleri konusunda çalışma ziyaretleri yapmayı planladıklarını ifade etmişlerdir. Bizler de en yakın ve uygun bir zaman diliminde özellikle risk azaltma çalışmalarına başta olmak üzere afetlere müdahale ve sonrasında yürütülen iyileştirme faaliyetleri hakkında yürütülen uygulamalar ve yasal mevzuat konusunda edinilen tecrübelerle ilişkin bilgi aktarımında bulunmaya hazır olduğumuzu ilettik.

Yerinde yapmış olduğumuz çalışmalarda Pakistan NDMA biriminden bir çalışma ofisi talebinde bulunarak yakın bir çalışma ortamı sağlanmıştır. Her gün veya her iki günde bir düzenli koordinasyon toplantıları yapılarak hem Türkiye'den gönderilen yardım malzemelerinin dağıtımları hem de Pakistan NDMA yetkililerinin afet bölgelerinden kendilerine iletilen yeni ihtiyaç listeleri doğrultusunda yapabileceklerimiz konusunda istişarelerde bulduk. Bu açıdan sıtma ve tetanoz gibi aşı ve ilaçlara gereksinim duyduklarını belirtmeleri üzerine 15. Uçağımız sadece sözü edilen bu tıbbi malzemelerle yüklü

Görev yaptığımız zaman zarfında yerinde inceleme yaptığımız bir husus afet yönetimi konusunda ülke genelinde yapılmış olan çalışmalar hakkında kamuoyuna yeterli bir bilgilendirme yapılmadığı ve bu açıdan düzenli basın bilgilendirme toplantılarına ihtiyaç duyulduğudur.

olarak Sind eyaletindeki Karaçi havalimanına iniş yapmıştır. Yine bu toplantılarda dile getirilen ilave gıda, çadır ihtiyaçları ve su sanitasyon ünitelerine duyulan gereksinimler yereldeki ekiplerimizce kısa bir zaman içinde temin edilerek çadır alanlarına ulaştırılmıştır. NDMA merkezinden çalışma ofisi talebimize ilk başta şaşırarak Pakistanlı yetkililer sonradan gözlemediğimiz üzere bizlere de zaman içinde alışmalarının etkisiyle yakın çalışmaktan ve hemen her konuda karşılıklı müzakere ve bilgi paylaşımında bulunmaktan memnuniyet duyduklarını ifade etmişlerdir. Tabii ki bu memnuniyetlerinde belirtmiş oldukları ihtiyaç malzemelerinin hızlı karşılanmasında ekiple- rimizin göstermiş olduğu gayretlere şahit olmalarının önemli bir payı bulunmaktadır. Bu bağlamda, AFAD yetkililerinin samimi ve canhıraş bir şekilde afet yönetiminde kendilerine yardımcı olduklarını dile getiren NDMA yetkilileri ile afet yönetim sürecinin her aşamasında yakın diyaloglar kurulmuş ve dostane ilişkiler geliştirilmiştir.

Görev yaptığımız zaman zarfında inceleme yaptığımız ve tespit ettiğimiz hususlara gelince, yukarıda da değinildiği üzere afet yönetim koordinasyonunda hem NDMA içinde hem de diğer Bakanlık ve kurumlar arasında yeterli ve düzgün işleyen bir koordinenin olmadığını gözlemledik. Özellikle iyilik treni seferlerinin hızlandırılması için hem Pakistan'ın başkenti İslamabad'daki demiryolları birimi hem de yardımların depolandığı Belucistan Quetta'daki yerel NDMA birimlerine yapılan ziyaretlerde, bizlere eşlik etmek üzere (ki bizim de yoğun ısrarlarımız sonrasında) NDMA'in merkez temsilcileri de bulunmuştur. Bizzat Pakistanlı yetkililerin aktardıklarına göre daha önce bu yerlere ziyaret yapılmadığı ifade edilerek bu vesileyle iyi ki buraları görüp yardımların nasıl dağıtıldığına şahitlik ettikleri dile getirilmiştir. Haliyle bu duruma biraz şaşırıldığımızı hatta biraz da garipsediğimizi belirtmek isterim. Çünkü Türkiye'de yakın olarak gördüğümüz üzere herhangi bir afet sonrasında afetten etkilenen bölgelere Bakanlarımız başta olmak üzere devlet görevlilerince belli aralıklarda ziyaretler gerçekleştirilmekte kaldı ki, afetlerin sevk ve idaresinde doğrudan sorumlu olan AFAD gibi kurumların ilgili görevlileri afet alanlarını yakından inceleyip tespitler yapmakta ve aldıkları notları sıralı amirlerine iletmektedirler. Bu açıdan Pakistan'ın afetlerden sorumlu

birimi olan NDMA yetkililerinin afet alanlarındaki gözlemlerin ve belli pe-riyotlarda yapılacak inceleme ziyaretlerinin önemine daha çok vardıklarını ayrıca vurgulamak gerekmektedir.

Görev yaptığımız zaman zarfında inceleme yaptığımız ve tespit ettiğimiz hususlardan bir diğeri, NDMA'de görevli olanların karar verici durumda olan çok az sayıdaki idari sınıftaki memurları dahil etmez ise özellikle NDMA Başkanı, yardımcıları ve karar verici durumda bulunan diğer görevlilerin asker kökenli oluşlarıdır. Hatta bizatihi askeri bir görev olarak bu birime atandıklarını NDMA yetkililerinin kendilerinden öğrenmiş olduk. Belli bir süre NDMA'de görev yapan askerlerin daha sonraki terfi ve ilerlemelerinde ülkedeki farklı askeri birliklere atandıkları bilgisini aldık. Haliyle afetler gibi öncesi, sırası ve sonrasında belli bir tecrübeyi ve teknik bir hafızayı bünyesinde barındıran bir alanda daha önce bu konuda tecrübesi olmayan askeri sınıfa mensup kişilerin görev alması diğer ülke örnekleri

ile karşılaştırıldığında oldukça farklı bir durum olarak karşımıza çıkmıştır. Askeri sınıfa mensup kişilerin afet yönetiminde görev alması sadece NDMA'nın merkezi için geçerli olmayıp eyaletlerdeki yerel PDMA'ler (Provincial Disaster Management Authority) için de geçerli bir durumdur.

NDMA yetkililerinin her ne kadar askeri sınıftan yetişmiş ve görev almış olsalar da aldıkları disiplinli çalışma anlayışından belli kısımları afet yönetim sürecine aktardıklarını da gözlemledik. Bu açıdan özellikle gelen yardımların düzenli bir şekilde kayıt altına alınması, kontrol edilmesi, lojistik depoların güvenli bir şekilde sevk ve idaresinde NDMA yetkilileri gözlemlediğimiz kadarıyla özverili bir şekilde görev yapmışlardır.

Ancak her ne kadar özverili bir şekilde çalışılsa da Pakistan'daki afet yönetim sürecinde yaşanan koordinasyon sıkıntıları göz önüne alındığında, idari görevlerde bulunan tecrübeli bürokratların afetlerde görev almasının daha doğru bir yaklaşım olacağını bilinmesi gerekmektedir. Pakistan özelinde afetzedeler ile kurulan ilişkilerden başlayarak halka daha yakın olunması ve ülke içinde sivil idari makamlarla yapılan koordinasyon-

larda yaşanan çeşitli sıkıntıların önüne geçilmesi afetlerde sivil bir bakış açısına duyulan ihtiyacı arttırmaktadır. Afet yönetimi gibi idarecilik vasıfları gerektirdiği kadar yeri geldiğinde teknik uzmanlık, tecrübe ve bilgi birikimi gerektiren bir konuda asker kişilerin görev alması Pakistan özelinde sel afetinin müdahale ve iyileştirme safhalarında bazı aksaklıkların yaşanmasına yol açmıştır.

Gözlemlediğimiz hususlar arasında dikkatimizi çeken bu konunun aslında sadece NDMA gibi ulusal çaptaki bir afet yönetim birimine münhasır olmadığı, ülkedeki birçok kurumun başında ya asker kökenli ya da asker emekli kişilerin bulunduğu görülmüştür. Peki, bu durumun arka planı nasıl açıklanabilir sorusu ortaya geçmişine göz atılması bu sorunun cevabını açıklamış olacaktır. Konu hakkında yayımlanan bazı çalışmalarda değinildiği üzere, Pakistan'ın izlediği yol tarih boyunca ordunun belirlediği yolun dışına çıkmamış ve yaygın bir espriye göre: "Birçok devlet orduya sahipken, Pakistan'da ordu devletin sahibidir." şeklinde yorumlara (İsmail Akbaş, Geçmişten Geleceğe Türkiye Pakistan İlişkileri,

1. Baskı, Zeus Kitabevi Yayınları, İzmir, 2013) neden olmuştur.

Görev yaptığımız zaman zarfında yerinde inceleme yaptığımız bir başka husus da afet yönetimi konusunda ülke genelinde yapılmış olan çalışmalar hakkında kamuoyuna yeterli bir bilgilendirme yapılmadığı ve bu açıdan düzenli basın bilgilendirme toplantılarına ihtiyaç duyulduğudur. Türkiye'de özellikle son yıllarda meydana gelen afetler göz önüne getirildiğinde, afetin yaşanmasından sonra belirli periyotlarda basın mensuplarına bilgi verildiği hatta afet alanlarında bulunan bizzat Sayın Bakanlarca kamuoyunun resmi bir şekilde bilgilendirildiği hatırlanacaktır. Bu noktada görev yaptığımız süre içinde ülkemizin yapmış olduğu yardımlar hakkında gerek Türkiye'den gelen basın mensuplarına gerekse Pakistan Büyükelçiliğimizin koordinesinde Pakistanlı ulusal ve yerel basın mensuplarına bilgi ve açıklamalarda bulunulmuştur. Ancak benzer bir bilgilendirmeyi Pakistan NDMA Biriminin yapması ve ulusal ölçekte yürüttüğü çalışmalar hakkında kamuoyuna bilgi paylaşımında bulunularak gönderilen yardımların ulaştığı yerlerin detaylı olarak açıklanmasında birçok faydalar bulunmaktadır.

Son cümle olarak şu söylenebilir ki; Pakistan'da her ne kadar üzücü bir sel afeti nedeniyle görevli olarak bulunmuş olsak da, bu ülkeyi daha yakından tanıma fırsatı bulmuş olmanın bahtiyarlığı içinde olduğumuzu belirtmek isterim. Ayrıca Türkiye'nin ne kadar büyük bir devlet olduğunu Pakistan'a kısa sürede ulaştırılan yardımların hızı ve büyüklüğü konusunda bir kez daha müşahede etmenin haklı gururu içindeyiz. Pakistanlılara gelince Sind eyaletindeki Karaçi Başkonsolosluğumuzdaki bir toplantıda iştitiğim üzere, "...Pakistanlılar bizim onları sevdiğimizden daha çok bizi seviyor." **Türkiye Pakistan dostluğu Zindebad (çok yaşasın!).**

